

BIJLAGE BIJ STATENBRIEF

HET UPLG, WAT KAN DE EERSTE PAAR JAAR AL WEL?

1. Inleiding

Het concept-UPLG zoals ingediend bij het Rijk begin juli 2023 heeft een kostenraming tot 2035 van € 3,67 miljard met een bandbreedte van € 2,75 tot € 4,58 miljard, afhankelijk van de nadere uitwerking. Het ministerie van LNV had overigens eerder (maart 2023) indicatief aangegeven dat er in totaal vanuit het Transitiefonds ca. € 0,9 miljard voor de provincie Utrecht beschikbaar zou zijn. Dit bedrag is gebaseerd op het aandeel van de Utrechtse provinciale doelen voor natuur, stikstof en klimaat. Zoals bekend zijn de meeste provincies bij een berekening voor wat nodig is om de doelen uit het NPLG te kunnen realiseren tot een veel hoger bedrag gekomen dan wat het Rijk hiervoor begroot heeft (het UPLG valt daarbij in de middenmoot).

Voor financiering van de Provinciale Programma's Landelijk Gebied (PPLG's) is vanuit het Nationaal Programma Landelijk Gebied (het NPLG) een Transitiefonds Landelijk Gebied voorbereid waarbij uitgegaan wordt van een bedrag van € 24,3 miljard. De goedkeuring van dit Transitiefonds heeft in de Tweede Kamer plaats gevonden, maar de besluitvorming in de Eerste kamer is in het najaar 2023 controversieel verklaard i.v.m. de val van het kabinet. Dit betekent dat besluitvorming over het Transitiefonds mogelijk pas ver in 2024 zal plaats vinden en dat het gezien de uitslag van de landelijke verkiezingen onzeker is of het bedrag van het Transitiefonds dan overeind zal blijven.

De onzekere situatie die hierdoor over de beschikbare rijksmiddelen is ontstaan, is versterkt doordat vlak voor de zomer van 2023 het overleg om te komen tot het Landbouwakkoord is geklapt (21 juni 2023). Hierin waren diverse maatregelen opgenomen die ondersteunend zijn voor de benodigde landbouwtransitie en stikstofreductie. Kort daarna (7 juli 2023) is het kabinet gevallen. Daarmee lijkt de kans op een mogelijke doorstart van de gesprekken om te komen tot een Landbouwakkoord voorlopig van de baan.

Dit alles leidt tot de volgende drie vragen:

- 1) Welke provinciale middelen hebben we beschikbaar voor realiseren doelen UPLG?
- 2) Wat kan daarmee wel?
- 3) Wat kan daarmee niet?

Deze notitie omvat een eerste antwoord hierop. De achterliggende gedachte hierbij is dat we met spoed aan de slag/verder willen gaan met het werken aan de UPLG-opgaven omdat deze opgaven een grote urgentie en een groot maatschappelijk belang hebben en opgenomen zijn in internationale verdragen en/of wettelijk zijn vastgelegd. Het is noodzakelijk om er mee aan de slag te gaan. Ook het oplossen van de problematiek van de PASmelders is een prioriteit waarvoor we alles willen doen wat binnen ons vermogen ligt.

Op onderdelen zijn we al volop met de opgaven bezig en soms ook al jaren (zie bv de realisatie van de NNN, de aanpak van de bodemdaling in de veenweidegebieden en de waterkwaliteitsopgaven van de KRW). Een deel van de opgaven zoals opgenomen in het UPLG is dan ook niet nieuw. Maar het aantal opgaven is wel groter en urgenter geworden en daarmee de complexiteit. Veel van de nieuwe opgaven hebben een relatie met het grote verlies aan biodiversiteit, zowel in landbouwgebieden als in natuurgebieden. Om de verschillende doelen voor natuur, water en klimaat te kunnen halen, zullen de emissies vanuit de agrarische sector moeten verminderen. Zo moet de stikstofuitstoot flink omlaag en moet er verder ingezet worden op duurzaam herstel van in eerste instantie de Natura 2000 gebieden, maar ook andere natuur. Ook andere sectoren moeten verder verduurzamen (industrie, wonen, vervoer), maar dat is niet in deze notitie meegenomen.

Een snelle (door)start met wat nu al wél kan is belangrijk omdat het tijd kost om samen met onze gebiedspartners daadwerkelijk tot goede en gedragen maatregelen en gebiedsplannen te komen. Dus ook al zijn er nu veel onzekerheden over de rijksmiddelen, het is verstandig alvast een goede start te maken met plannen en uitvoering

op basis van de financiële middelen die we vanuit verschillende bronnen al wel beschikbaar hebben. Dus doen wat (no regret) al wel kan. Dit sluit ook aan bij de motie nr. 92 ('Voortvarend door met het UPLG') die op 13 december 2023 door PS is aangenomen. In deze motie verzoeken de Staten het college van GS om voortvarend door te gaan met het UPLG, in kaart te brengen welke middelen de provincie zelf ter beschikking heeft en mogelijke behoeften voor additionele middelen in beeld te brengen en hierover het gesprek aan te gaan met PS.

Deze notitie gaat erover hoe om te gaan met de opgaven en doelen in de eerste paar jaar (2024 en 2025). De verwachting is dat in de loop van 2024 de Eerste Kamer een besluit zal nemen over het Transitiefonds en dat medio 2025 eventuele rijksmiddelen vanuit dit fonds beschikbaar zullen komen, mogelijk minder en/of met andere accenten maar gericht op dezelfde opgaven. Het zal duidelijk zijn dat indien er uiteindelijk substantieel minder rijksmiddelen beschikbaar gesteld worden, dit aanzienlijke consequenties zal hebben voor het behalen van de opgaven en doelen binnen de termijnen die daarvoor staan.

2. Eerste tranche rijksmiddelen voor een snelle start

Wijzigingsverzoek LNV-begroting 2024

Om te organiseren dat provincies al vast aan de slag kunnen heeft LNV via een brief aan de Tweede Kamer dd. 23-01-2024 een wijzigingsverzoek voor haar begroting 2024 ingediend waarover naar verwachting eerste helft februari 2024 beslist zal worden. Indien deze begrotingswijziging door het Ministerie van Financiën wordt goedgekeurd, betekent dat dat voor de provincies in zijn totaliteit € 1,28 miljard 'startgeld' beschikbaar wordt gesteld voor de uitvoering van de Provinciale Programma's Landelijk Gebied (PPLG's). Het gaat bij deze eerste tranche rijksmiddelen voor de maatregelenpakketten die de provincies juli 2023 samen met hun PPLG in concept hebben ingediend.

Alle provincies zijn momenteel aan de slag met het verder concretiseren van deze maatregelenpakketten die uiterlijk april 2024 ingediend moeten worden bij het Rijk. Vanuit het UPLG hebben we zes maatregelenpakketten in voorbereiding. Deze maatregelenpakketten waren al opgenomen in het concept-UPLG dat in juli 2023 is ingediend bij het Rijk. Het Rijk heeft hiervoor een format aangeleverd. Binnen het UPLG-traject wordt nu gewerkt aan de volgende zes maatregelenpakketten:

1. Groenblauwe linten en scheggen en boerensloten
2. Reductie Broeikasgasuitstoot Veenweiden
3. Landbouw
4. Natuurdoelanalyse Natura-2000 gebieden
5. Utrechtse Heuvelrug en Flanken
6. Beekdalen

De inhoudelijke toetsing van de maatregelenpakketten (de appreciatie) door WEcR (Wageningen Economic Research) in opdracht van het Rijk is recent bekend gemaakt. Het is op 16-01-2024 naar alle provincies gestuurd. Het volledige rapport met de appreciatie door WEcR is als toelichting bij het wijzigingsverzoek van LNV voor haar begroting 2024 op 23-01-2024 aangeboden aan de Tweede Kamer. De toetsing door WEcR is de eerste toetsingsronde, want nog niet alle provinciale maatregelen/ maatregelenpakketten zijn door WEcR getoetst. Het Rijk geeft aan dat de toetsing van het resterende deel uiterlijk 1 maart aanstaande volgt. Voor zover de Utrechtse maatregelenpakketten wel zijn getoetst, is het algemene beeld redelijk positief: veel van de maatregelen bevatten als advies 'low regret', wat te beschouwen is als een positief advies. De andere maatregelen zijn te verbeteren zodat we na aanpassingen ook daarvoor op 'low regret' uit kunnen komen. Met die verbeteringslag zijn we volop bezig.

SPUK Programma Natuur Fase 2

In april 2024 kunnen we in het kader van programma Natuur van het ministerie van LNV een aanvraag doen voor een specifieke uitkering (SPUK) om maatregelen voor de instandhoudingsdoelstellingen van onze Natura 2000 gebieden te financieren. Dit heeft een sterk raakvlak met maatregelenpakket 4. De looptijd van deze 2^e fase van Programma Natuur is 2024 t/m 2030, met een midterm review in 2027. Een gunstige staat van instandhouding is van belang voor de biodiversiteit en voor vergunningverlening voor activiteiten. In 2021 hebben we vanuit een SPUK een uitkering van 17,2 mln gekregen voor de eerste fase van Programma Natuurperiode 2021-2023. De

hiermee gefinancierde maatregelen zijn gericht op maatregelen binnen de N2000-gebieden en inmiddels volop in uitvoering door terreinbeheerders en waterschappen.

Voor de komende periode vragen vooral (urgente) maatregelen in de zones rondom deze gebieden om voortvarende programmering. Uit de NDA's en de adviezen van de Ecologische Autoriteit blijkt dat de natuur in veel van de N2000-gebieden achteruit is gegaan en dat de huidige maatregelen (al genomen en nog in uitvoering) onvoldoende zijn om herstel te bewerkstelligen. De Ecologische Autoriteit oordeelt dat in veel gebieden het nemen van aanvullende maatregelen gericht op systeemherstel urgent is. Daarvoor is een goede aanpak van de stikstofdepositie en van de andere "drukfactoren" nodig. Dit betekent dat waar eerdere maatregelen gericht waren op de gebieden zelf, in deze aanvraag de nadruk zal moeten liggen op de directe omgeving van de natuurgebieden, veelal agrarisch gebied

3. Beschikbare provinciale middelen (= antwoord op vraag 1)

De kostenraming zoals opgenomen in het concept- UPLG is de kostenraming boven op de reeds beschikbare provinciale middelen zoals opgenomen in de begroting. De opgenomen bedragen in de kostenraming van het UPLG zijn dus additioneel ten opzichte van de provinciale begroting. De vraag is welke middelen we nu reeds beschikbaar hebben binnen de eigen provinciale begroting (al dan niet in de reserves) of die op zeer korte termijn waarschijnlijk beschikbaar komen via SPUK-aanvragen bij het RIJK die al in voorbereiding zijn. Hiermee hebben we drie categorieën:

1. Middelen die in de prov. begroting onder de beleidsdoelen zijn opgenomen;
2. Middelen die in de begroting in de reserves landelijk Gebied zitten;
3. Middelen waarvoor een SPUK in voorbereiding is die betrekking hebben op de UPLG-doelen en die we dus op zeer korte termijn van het rijk kunnen verwachten.

Het volgende geeft hierop een toelichting:

Ad 1 Beschikbare middelen die in de provinciale begroting onder de beleidsdoelen zijn opgenomen

De UPLG-opgaven zijn voor een deel niet nieuw. We zijn met een groot deel daarvan al jaren bezig. Voor deze opgaven zijn al structureel en incidenteel middelen opgenomen in de provinciale begroting. Daarnaast zijn er ook middelen voor andere dossiers (buiten de directe UPLG-opgaven) waar het UPLG op mee kan liften, zie bv de energietransitie, klimaatadaptatie en Groen Groeit Mee.

Verder zijn er ook dossiers die nauw mee samenhangen met de UPLG-opgaven en waar ook middelen voor beschikbaar zijn in de provinciale begroting. Denk bijvoorbeeld aan middelen voor leefbaarheid kleine kernen. Deze middelen komen niet rechtstreeks ten goede aan de UPLG-doelen maar zijn wel nauw verbonden met de leefbaarheid van het landelijk gebied en daarmee wel indirect van belang voor het UPLG. Deze middelen zijn in deze notitie echter buiten beschouwing gelaten omdat het in deze notitie gaat om de middelen die direct verbonden zijn aan de doelen voor het UPLG.

Tabel 1 hieronder geeft een uitsnede van de provinciale begroting voor de jaren 2024-2025 voor zover grotendeels direct betrekking hebbend op de UPLG-doelen. Het gaat hierbij om de provinciale middelen van begrotingsprogramma 2. Landelijk Gebied en van begrotingsprogramma 3. Water, Bodem en Milieu. Hierin zijn niet meegenomen beleidsdoel 2.5 leefbaarheid kleine kernen, 3.1 klimaatadaptatie en 3.3 Gezonde leefomgeving (deze vallen grotendeels buiten de UPLG-doelen). In tabel 1 zijn ook geen middelen opgenomen die eventueel beschikbaar zijn vanuit andere organisaties, zoals bijvoorbeeld de waterschappen, aangezien dat overzicht niet beschikbaar is. In onderstaande tabel gaat het uitsluitend om materiele middelen en subsidies. Personeelslasten en baten zijn niet meegenomen.

Conclusie: De middelen zoals opgenomen in tabel 1 zijn via de beleidsdoelen alle gelabeld en op die wijze inzetbaar voor realiseren van de UPLG-doelen.

<i>bedragen x € 1.000 voor materiele lasten en subsidies</i>	2024	2025
Beleidsdoel		
2.1 Het natuurnetwerk (NNN) is robuust (ontwikkeld)	15.734	9.900
2.2 De kwaliteit van de natuur is goed/divers en veerkrachtig	33.257	29.779
2.3 De verbinding tussen natuur, mensen en maatschappij is sterk	3.073	2.757
2.4 Duurzaamheid is een substantieel onderdeel van de Utrechtse landbouw	6.438	6.233
totaal programma 2 Landelijk Gebied	58.502	48.669
3.2 De zoetwatervoorziening en het oppervlaktewater zijn van goede kwaliteit	406	406
3.3 Het bodem- en grondwatersysteem is schoon en robuust	4.319	1.271
3.5 De bodemdaling en broeikasgasuitstoot in het veenweidengebied is verminderd	5.692	4.817
totaal programma 3 Water en Bodem	10.417	6.494
totaal	68.919	55.163

Tabel 1: Uitsnede uit provinciale begroting 2024-2025

Ad 2, beschikbare middelen in de provinciale reserves

Naast de middelen die gekoppeld zijn aan de beleidsdoelen (zie tabel 1) hebben we binnen de begroting bestemmingsreserves die via allocatie mogelijk ingezet kunnen worden voor het realiseren van de UPLG-doelen. In totaal hebben we vier reserves binnen programma 2 en programma 3 (zie tabel 2).

Ter toelichting het volgende;

- De bestemmingsreserve LG is onderverdeeld in verschillende deelreserves, waarvan realisatie NNN, Groene Contour, bossenstrategie en Gemeenschappelijk landbouwbeleid (Europese cofinanciering) de belangrijkste zijn. Van deze reserve moet € 75,7 gereserveerd blijven, omdat er concrete voorstellen aan zijn gekoppeld. Dit kunnen meerjarige overeenkomsten zijn, wettelijke verplichtingen en andere toezeggingen. Van een ander deel zijn op dit moment nog geen concreet uitgewerkte plannen met kostenramingen. Maar ook deze middelen zijn bestemd voor het uitvoeren van provinciale doelstellingen. Bij deze laatste categorie gaat het om € 24,9 miljoen voor bossenstrategie en € 9,1 miljoen voor Groene Contour.
- Bestemmingsreserve Realisatie Strategie Natuur is volledig nodig voor uitvoering programma's. Deze reserve gaat in 2027 uitkomen op een tekort van € 9 miljoen.
- Bestemmingsreserve gebiedsgerichte aanpak Stikstof: van de € 23,8 miljoen in de reserve is ca. € 8,8 miljoen nodig voor concrete maatregelen. Voor de overige € 15 miljoen zijn nog geen maatregelen opgesteld.
- Bestemmingsreserve Maatregelen vermindering broeikasgassen uit veenbodems: Hiervan zijn er voor € 7,3 miljoen nog geen concrete maatregelen.

Conclusie: van de € 154,3 miljoen beschikbare bestemmingsreserves is € 107 miljoen noodzakelijk voor concrete bestemmingen en zijn voor € 56,3 op dit moment nog geen concrete voorstellen uitgewerkt. Let op dat deze middelen wel zijn bestemd voor het doel van de bestemmingsreserves, het zijn dus geen middelen die overal voor kunnen worden ingezet.

Begrotingsprogramma	Bestemmings-reserves	Beschikbaar (31-12-2023)	Concrete bestemmingen (doelstellingen, contracten e.d.)	Nog geen concrete bestemmingen
Programma 2, Landelijk Gebied	Landelijk gebied (LG)	109,7	75,7	34,0
	Realisatie Strategie Natuurvisie (RSN)	13,5	22,5	0,0 *)
	Stikstof	23,8	8,8	15,0
Programma 3, Water, Bodem en Milieu	Bodemdaling	7,3	0	7,3
Totaal		154,3	107,0	56,3 *)

Tabel 2, overzicht van de reserves voor zover van belang voor de UPLG-doelen (bedragen x €1 miljoen)

*) Hierboven is aangegeven dat de bestemmingsreserve RSN uiteindelijk uitkomt op een tekort van € 9 miljoen (peildatum maart 2022 en wordt de komende periode geactualiseerd). Omdat het niet logisch is om een negatief bedrag als "nog geen concrete bestemming" in te voeren, is er een verschil van diezelfde € 9 miljoen tussen de totaalbedragen Beschikbaar en Concrete bestemmingen. Tekorten die in de toekomst worden voorzien, zullen bij de Kadernota worden betrokken.

Ad 3, rijksmiddelen die aanvullend op korte termijn te verwachten zijn voor realiseren UPLG-doelen

Hierbij gaat het om twee aanvragen:

- **UPLG-Maatregelenpakketten:** Er is een aanvraag in voorbereiding via de zes UPLG-maatregelenpakketten. Zie hiervoor paragraaf 3 van deze notitie (eerste tranche rijksmiddelen).
- **Programma Natuur:** Er is een SPUK in voorbereiding voor Programma Natuur fase 2, in maart-april aanstaande zal deze SPUK-aanvraag ter hoogte van ca € 20 - € 40 miljoen bij het Rijk worden ingediend. Dit onderdeel heeft een juridisch verplicht karakter. Deze SPUK is volledig gericht op de maatregelen rondom de N2000-gebieden tbv natuurherstel binnen de N2000 gebieden.

Conclusie: aanvullend op de middelen zoals nu beschikbaar binnen onze provinciale begroting, volgen medio 2024 zeer waarschijnlijk aanvullende rijksmiddelen via aanvragen voor de UPLG-maatregelenpakketten en voor Programma Natuur Fase 2.

4 Wat kan er al wel op basis van de provinciale begroting (= antwoord op vraag 2)?

De tabellen 1 en 2 laten zien dat er voor het realiseren van de UPLG-doelen provinciale middelen beschikbaar zijn 2024-2025. Zeer waarschijnlijk worden deze nog aangevuld met rijksmiddelen voor de UPLG-maatregelenpakketten en voor Programma Natuur fase 2. Met andere woorden, in afwachting van de besluitvorming over het Transitiefonds Landelijk Gebied kunnen we al wel aan de slag met de opgaven uit het UPLG. En voor een groot deel zijn we daar ook al mee bezig, zie de beleidsdoelen in tabel 1. We zetten volop in op realisatie van deze beleidsdoelen zoals in tabel 1 aangegeven.

Keuzes voor inzet van middelen zijn er nog wel te maken voor dat deel van de reserves waarvoor nog geen concreet uitgewerkte plannen zijn (nog geen kostenramingen). Uit tabel 2 blijkt dat dit de middelen zijn uit de reserves Landelijk gebied, Stikstof en Bodemdaling/veenweiden, in totaal € 56,3 miljoen. Let op dat deze middelen wel zijn bestemd voor het doel van de bestemmingsreserves, het zijn dus geen middelen die overal voor kunnen worden ingezet.

Omdat we niet zeker weten hoeveel middelen voor realisatie UPLG vanuit het Transitiefonds landelijk Gebied zullen krijgen, is het belangrijk om bij de middelen uit de begrotingsreserves heldere keuzes te maken in waar we ze wel of niet op inzetten. We zien hiervoor de hiernavolgende criteria die alle op zichzelf of in samenhang van belang kunnen zijn. Hierbij is het altijd maatwerk per gebied.

- Voldoende bijdrage aan doelbereik

- Bij voorkeur meerdere UPLG-doelen dienen
- Inzetten op no regret en voorkomen lock-ins
- Gebruik maken van slimme combinaties, synergievoordelen en meekoppelkansen
- Voldoende draagvlak / haalbaarheid

Bij het laatste punt, voldoende draagvlak, is het lange termijn perspectief voor de agrarische sector van belang. Door de val van het kabinet en het klappen van het Landbouwakkoord is hierover nog geen duidelijkheid wat veel onzekerheid voor de sector geeft. Realiseren van de UPLG-opgaven vraagt een goed instrumentarium, een lange termijn perspectief en ook voor de lange termijn voldoende middelen. Omdat hier nog veel onzekerheden over zijn, betekent dit dat er binnen de gebieden lang niet altijd stappen voorwaarts te zetten zijn ook al zijn er financiële middelen vanuit onze provinciale begroting beschikbaar om een goede start te kunnen maken. Het is maatwerk en van groot belang om daar waar de energie bij ons gebiedspartners wél is, ermee aan de slag te gaan.

Onderwerpen waar we mee verder kunnen zijn er in de volle breedte van de UPLG-opgaven. Om een aantal highlights te noemen: De middelen voor de NNN, de Groene Contour en het programma Groen Groeit Mee bieden kansen om een belangrijk onderdeel van de UPLG-opgaven te realiseren. Ook middelen vanuit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) zetten we in voor het realiseren van de doelen uit het UPLG, zie het Nationaal Strategisch Plan (NSP). Er zijn voor de korte termijn voldoende middelen om verder te gaan met de gebiedsgerichte aanpak, gebiedsprocessen kunnen worden vervolgd of opgestart om gebiedsagenda's en gebiedsplannen op te stellen. De geplande maatregelen uit de Regionale Veenweide Strategie (RVS) en geplande natuurherstelwerkzaamheden conform Programma Natuur/ de beheerplannen van de Natura2000 gebieden kunnen eveneens doorgang vinden. Ook de Utrechtse Monitor Duurzame Landbouw met de inzet van Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) kan doorgaan en daarmee aan de transitie van de landbouw een aanzienlijke impuls geven. Tevens dragen wij bij aan kansrijke initiatieven voor verduurzaming op de iets langere termijn, zoals de pilot Boeren met Perspectief, het Fieldlab veenweiden en deelname aan Convenant Versnellen Innovatie Duurzame Veehouderij.

Concluderend: op basis van de beschikbare financiële middelen binnen de provinciale begroting en de rijksmiddelen die er op zeer korte termijn mogelijk aankomen (UPLG-maatregelenpakketten en Programma Natuur 2^e fase) kunnen we de eerste paar jaar verder op een groot aantal dossiers binnen de UPLG-opgaven. Maar naast de financiële middelen op korte termijn is een goed instrumentarium en een lange termijnperspectief voor de agrarische sector van belang om daadwerkelijk stappen te kunnen zetten. Hier is het Rijk heel hard bij nodig.

5 Wat kan er niet of minder bij uitblijven middelen Transitiefonds (= antwoord op vraag 3)?

De opgaven vanuit het UPLG zijn weliswaar meestal niet nieuw maar in zijn totaliteit zijn ze breder, complexer en verstrekkender dan tot nu toe in de bestaande programma's opgenomen. Zo vraagt de beoogde landbouwtransitie en extensivering om aanzienlijk meer middelen dan nu beschikbaar zijn. De adviezen van de Ecologische Autoriteit naar aanleiding van de natuurdoelanalyses hebben verstrekkende gevolgen waar naar verwachting een aanzienlijke hoeveelheid middelen mee gemoeid is. Via programma Natuur Fase 2 vragen we hiervoor middelen aan, maar of dat voldoende is moet blijken. Grote opgaven uit het UPLG zoals klimaatbestendigheid watersysteem, VHR-doelen, vermindering broeikasgassen veenbodems en landbouwmaatregelen (inclusief extensivering) zijn alleen volledig te realiseren met een substantiële bijdrage van het Rijk uit het Transitiefonds. Ook het beschikbare instrumentarium en de huidige uitvoeringscapaciteit is onvoldoende om op termijn alle ambities van het UPLG te kunnen realiseren. Dit geldt zowel voor de provinciale organisatie als voor onze partners. De focus zal daarom primair liggen op gebieden waar energie bij onze gebiedspartners zit om ermee aan de slag te gaan zit en middelen ingezet kunnen worden.

6. Aanpak uitvoering

Het provinciale programma Gebiedsgerichte Aanpak Landelijk Gebied (GGA-LG) is wat personeel betreft nu redelijk op sterkte maar zal bij de uitrol van de gebiedsgerichte aanpak verder uitgebreid moeten worden. De komende tijd zetten we in op de doorontwikkeling van het UPLG en een concretisering van de maatregel pakketten en de kaderstellende notitie, de planMER-procedure, en de gebiedsgerichte aanpak in de deelgebieden. De SEIA wordt opgestart en nader uitgewerkt. Per deelgebied is er een gebiedscoördinator en een gebiedsteam aan de

slag. De instrumentenkoffer en het Veehouderijregister, een belangrijk instrument in het kader van de stikstofaanpak, worden doorontwikkeld.

De doorontwikkeling van de governance van het U(P)LG vergt in 2024 de nodige aandacht wat betreft de regionale stuurgroepen oost en west, de Provinciale Stuurgroep en de Adviesraad. Ook instellen van enkele denktanks wordt overwogen. Met deze governance structuur proberen we alle partijen zo goed mogelijk bij dit traject te betrekken zodat er gezamenlijk eigenaarschap ontstaat en draagvlak. Er zal extra capaciteit aangetrokken worden om de aansturing en verbinding de komende tijd te versterken.

Wat betreft de uitvoering streven we ernaar om lokale initiatieven te ondersteunen zoals Boeren met Perspectief (o.a. rond Nieuwkoop) en de Monitor Duurzame Landbouw/KPI systematiek. Wat betreft de Monitor Duurzame Landbouw heeft GS-eind 2023 hier een positief besluit over genomen.

Het realiseren van de UPLG-opgaven is een gezamenlijke opgave voor alle betrokken partijen. Hoewel het veld op dit moment complex is vanwege de vele onzekerheden die er nog zijn, bleek er tijdens de Ronde tafelgesprekken over het UPLG (najaar 2023) bij de Natuurtafel en de Landbouwtafel energie op te zitten, zoals de samenwerking tussen boeren en natuurbeheerders. Ook de waterschappen en gemeenten zijn een belangrijke partner bij het realiseren van de UPLG-opgaven. Wij voeren komende tijd gesprekken met deze organisaties hoe we gezamenlijk verder aan de slag kunnen richting uitvoering. Anderzijds zijn er recente ontwikkelingen zoals de recente brief van het stikstof collectief (jan 2024) waarin afzonderlijke agrariërs wordt geadviseerd vooralsnog niet deel te nemen aan de gebiedsprocessen. Als provincie hebben wij een duurzame en vitale landbouw als vierde doel aan ons UPLG toegevoegd en willen we juist met de landbouw in gesprek. In dat kader organiseren we dit voorjaar een Landbouwtop om de dialoog met de landbouwsector een impuls te geven.

Zoals aangegeven geeft deze notitie enkel aan wat we nu al kunnen doen met de nu beschikbare middelen om een start te maken met de uitvoering van het UPLG. De bijdrage vanuit het Rijk via het Transitiefonds gecombineerd met generiek beleid (zoals o.a. legalisering van PAS melders en landbouwmaatregelen) zijn noodzakelijk om het UPLG van de kant te krijgen. Gezien de claim van 3,67 miljard voor het UPLG en de beperkt beschikbare middelen vanuit de provinciale begroting, gaat het nadrukkelijk om een tijdelijke overbruggingsperiode. Het is essentieel dat we in deze fase concrete stappen zetten om het draagvlak bij onze gebiedspartners te behouden en samen met hen verdere plannen te maken gericht op wat er wel kan. Want de opgaven waar we voor staan zijn urgent en veelomvattend, zie de hiernavolgende tabel.

Bijlage 1: termijnen voor realiseren opgaven en doelen (uit concept-UPLG blz 15)

Thema	Sub-thema	Termijn	Provinciale doelen
Water	Kaderrichtlijn Water en Nitraatrichtlijn	2027	Concentraties nutriënten (P en N) in grond- en oppervlaktewaterlichamen voldoen aan wettelijke normen. Concentraties gewasbeschermingsmiddelen in grond- en oppervlaktewaterlichamen voldoen aan wettelijke normen. Grondwaterlichamen voldoen aan de norm voor een goede kwantitatieve toestand. Hydrologische condities Natura 2000-gebieden op orde. Ecologie voldoet aan KRW-doelen en doelen overig water (inspanningsverplichting)
Natuur	Natura 2000	z.s.m.	Bereiken van de gunstige staat van instandhouding in (en indien nodig) rondom de Natura 2000-gebieden.
	NNN	2027	Het realiseren van het Natuurnetwerk Nederland (NNN): in totaal 1.570 ha functieverandering naar natuur (uiterlijk 2027). In totaal 4.264 hectare inrichting voor natuur (uiterlijk 2027).
	VHR-agrarische natuur (met agrarisch natuurbeheer) NB: doelen vanuit het Rijk voor de provincies zijn nog indicatief	2030- 2050	Indicatief 8.100 (2030) tot 27.000 (2050) extra hectare open grasland (voor weidevogels). Indicatief 345 (2030) tot 1500 (2050) extra hectare open akkerland. Indicatief 2.760 (2030) tot 9.200 (2050) extra hectare groenblauwe dooradering.
	VHR-natuur NB: doelen vanuit het Rijk voor de provincies zijn nog indicatief	2030- 2050	Indicatief 848 (2030) tot 2.825 (2050) hectare nieuwe natuur buiten de huidige NNN, bedoeld voor moerassen, vochtige bossen en vochtige schraalgraslanden. Indicatief 117 (2030) tot 391 (2050) hectare nieuwe natuur binnen de huidige NNN via omvorming, bedoeld voor moerassen, vochtige bossen en vochtige schraalgraslanden.
	Bos	2040	Realiseren doelstellingen provinciale Bossenstrategie. Aanleggen van 1.500 ha nieuw bos Revitaliseren van bestaand bos (ijkmoment 1-1-2021).
	Groenblauwe dooradering (GBDA)	2030- 2050	Het realiseren van GBDA in het landelijk gebied: 5% in 2030. 10% in 2050 (in de drie NPLG-prioritaire gebieden 10% in 2030).
	Stikstof	2030	Reductie van de emissie van stikstof uit de landbouw: daling van de totale ammoniakemissie met 46% ten opzichte van het referentiejaar 2018, dat wil zeggen binnen onze provincie een totale reductie van 2.359 kton (van 5.093 kiloton ammoniak in 2018 naar 2.734 kiloton in 2030).
		2025-2030	2025: 40% areaal met stikstof gevoelige habitats binnen Natura 2000-gebieden onder de kritische depositiewaarde. 2030: 74% areaal met stikstof gevoelige habitats binnen Natura 2000-gebieden onder de kritische depositiewaarde.
Klimaat	Methaan veehouderij	2030	Reductie methaan uit veehouderij: 0,3 megaton CO ₂ eq ten opzichte van de Klimaat- en Energieverkenning 2021 (KEV 2021).
	Broeikasgassen natte natuur	2030	Reductie broeikasgassen uit ontwikkeling natte natuur: 0,4-0,8 megaton CO ₂ eq als nationale opgave, nog nader te verdelen
	Broeikasgassen veenbodems in veenweidegebied	2030	Reductie uitstoot broeikasgassen uit veenbodems: in 2030 een reductie van 0,09 Mton CO ₂ eq/jaar.
Landbouw			Transitie naar een circulaire, natuurinclusieve en klimaatneutrale landbouw